

Naisliikkeen alkuvaiheet

Kirj. Hermann Schlyter
(New Yorker Volkszeitungin päätoimittaja)
Säkenille suomentanut M. P.

Kaikkina aikoina ovat vallankumoukselliset liikkeet työntäneet myös naisia etunenään ja osottaneet heille taistelussa toimivan osan. Näillä liikkeillä oli yhteiskunnalliset syynsä, jotka vaikuttivat sekä naisiin että miehiin. Siksi on selvää, että taistelut, yhteiskunnallisista syistä, saattoivat pyörteisiinsä niin naisia kuin miehiäkin. Saksan talonpoikaikapinasta, ranskalaisten talonpoikain taisteluista, sekä Englannin vallankumouksesta näemme, miten naiset ottavat osaa vallankumouksellisiin nousuihin.

Kuitenkin ensimmäiset alkeet naisten järjestyneestä osanotosta valtiolliseen elämään tapaamme vasta Ranskan vallankumouksen kuumina aikoina. Vähää sitä ennen kun naiset kirjallisissa seuroissa pohtivat paitsi kirjallisuutta ja filosofiaa, myöskin politiikkaa oman kat santokantansa rajoissa, heräsi naisten innokas harrastus julkiseen toimintaan. Miehet, jotka esiintyivät joukkojen johtajina vallankumoustaistelussa, olivat ylimalkaan naisten valtiollisia oikeuksia vastaan, vaikka löytyi heidän joukossaan muutamia, jotka jo ennen vallankumouksen puhkeamista lausivat puoltavansa naisille myönnettäviä oikeuksia. Niinpä vaati Condorcet, jolla oli erinomainen puoliso, jo v. 1787 naisille aktivista ja passivista vaalioikeutta, heidän yhteiskunnallisesti täydellistä yhdenvertaisuuttaan sekä heidän valtiollista ja oikeudellista tasaarvoisuuttaan miesten rinnalla. Hän kirjoitti: "Jos vertaa hyvän kasvatuksen saaneitten naisten lukumää-

rää samoissa oloissa oleviin miehiin, niin täytyy tunnustaa sen olevan aivan perusteettoman väitteen, että naiset olisivat ala-arvoisia."

Vallankumouksen puhjettua kehittyi klubielämä ja v. 1790 muodostui klubeja Parisissa ja maaseutukaupungeissa, joissa klubeissa naiset olivat jäseninä. Myöskin alkoivat naiset käyttää anomus oikeutta kansalliskokoukseen. Näissä vaadittiin naisille valtiollisia oikeuksia, paikoittain myös naisten pääsyä kansalliskokoukseen. Eräässä näistä anomuksista lausutaan: "Te olette poistaneet kaikki etuoikeudet, poistakaa siis myös miesten etuoikeudet. Sanotte, että ranskalaiset muodostavat vapaan kansan ja kuitenkin kärsitte, että kolmetoista miljoonaa orjaa kantaa kolmentoista miljonan hirmuhaltijaan kahleita. Te olette päättäneet oikeuden yhdenvertaisuuden, mutta ette tahdo väestön herkimmälle puolelle mitään oikeuksia!" Toisessa anomuksessa vaaditaan, että "miehet eivät millään ehdolla saisi harjoittaa mitään käsiammattia, joka on naisten perintöä. Ainakin täytyy meille jättää kehruu ja ompeleminen! Meille täytyy antaa toimi, joka on yksin meitä varten ja joka tekee meille mahdolliseksi ansaita elantomme!"

Tähän aikaan oli myös perustettu itsenäisiä naisklubeja. Ensi kerran perustettiin naisjärjestöt sille pohjalle, että naiselle kuuluu samat oikeudet kuin miehelle. Useamman kerran saapui naislähetyksiä Ranskan kansalliskokoukseen vaatien naisten ja miesten täydellistä yhdenvertaisuutta. Myöskin

E. Manet: Polka kirsikkolleen.

tänä myrskykautena alkoi ilmestyä aikakauskirja, missä pohdittiin naisten ja miesten yhdenvertaisuus-aatetta.

Jo ennen, kun kansalliskokous julisti "ihmisoikeuksien julistuksen", oli eräs nainen, Olympe de Gonges, jota voi pitää naisliikkeen ensimmäisenä poliittisena puhujana ja järjestäjänä, vastannut tähän miesten julistukseen "naisten ja naiskansalaisten oikeuksien julistuksella". Tässä julistuksessa, asettui hän sille katsantokannalle, että nainen yhtä hyvin kuin mies, on syntynyt vapaana ja on oikeutettu saamaan samat oikeudet. Seuraava ote "naisoikeuksien julistuksesta" antaa hyvän kuvan siitä, miten naiset Ranskan vallankumouksen aikana puolisivat oikeuksiaan:

"Äidit, tyttäret ja sisaret, kansanedustajattaret ovat päättäneet esittää juhlallisessa julistuksessa naisen luonnollisia, loukkaamattomia ja pyhiä oikeuksia. Tämän julistuksen täytyy olla aina käsillä yhteiskunnan kaikilla jäsenillä ja muistuttaa heitä heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan. Naiskansalaisten vaatimukset, jotka perustuvat yksinkertaisiin ja kummottomiin periaatteisiin, tulevat kaikkina aikoina olemaan hallinnon, hyvien tapojen ja onnen pysyttämisen tukena.

Nainen on syntynyt vapaana ja miehen vertaisena oikeuksiin nähden. Yhteiskunnallisten eroavuuksien täytyy perustua yhteiskunnalliseen hyötyyn. Jokaisen valtiollisen yhteiskunnan päämäärä on puoltaa naisten ja miesten luonnollisia oikeuksia. Nämä oikeudet ovat: vapaus, omaisuus, turvallisuus ja ennen kaikkea sormatamisen vastustaminen. Kaiken ylivallan periaate olemukseltaan perustuu kansakuntaan, joka on kokoonpantu naisista ja miehistä.

Oikeus ja vapaus on siinä, että jokaiselle annetaan mitä hänelle kuuluu. Mutta tähän asti on nainen luonnollisia oikeuksiaan täyttäessä jäänyt ahtaitten rajojen sisälle, joitten luonnon ja järjen lakien mukaan täytyy tulla muutetuiksi. Lain täytyy olla yhteisön tahdon ilmaus. Siksi täytyy kaikkien naiskansalaisten ja mieskansalaisten henkilökohtaisesti tai valittujen edustajiensa kautta olla mukana vaikuttamassa sen laatimisessa. Lain täytyy olla kaikille samallainen. Koska lain edessä kaikki nais- ja mieskansalaiset ovat yhdenvertaisia, täytyy heillä samoin olla pääsy kaikkiin julkisiin toimiin ja virkoihin yksinomaan heidän taipumustensa perusteella ja ilman minkäänlaisia muita eroavuuksia kuin niitä, jotka johtuvat heidän lahjoistaan ja kyvyistään. Laki ei tunne mitään poikkeusta naiseen nähden. Naiseen, joka on rikkonut lakia vastaan, kohdistuu lain koko ankaruus... Naisella on oikeus nousta mestauslavalle, hänellä pitää olla myös oikeus nousta puhujalavalle... Nainen kannattaa verojensa kautta valtiota samoin kuin mieskin. Hänellä täytyy siksi olla sama oikeus kuin miehellä vaatia tilille jokaisen valtiovarain hoitajan... Hallinto on mitätön kuin nolla, jollei sitä määräämässä ole kansan enemmistö. Ninen, herää! Järjen myrskykello kaikuu yli koko maailman! Ajattele oikeuksiasi... Totuuden leimuava valo on hävittänyt tyrannisuuden ja hulluuden pilvet. Orjuutettu mies on kartuttanut voimansa ja tarvitsee vielä naisen voimia rikkoakseen kahleensa. Vapautettuna, käyttäytyi hän epäoikeudellisesti naistoveriaan vastaan. Oi, naiset, naiset, milloin lakkaatte olemasta sokeita?... Mitä teillä on peljättävänä kun vaaditte perintö-

oikeutenne takaisin, jotka teille on itse viisaat luonnonlait määränneet? Ehkä sana: "nainen, hetkesi ei ole vielä tullut?"... Yhtykää järjen liehuvien lippujen alle. Käyttäkää luonteenne kaikki voimat ja pian saatte nähdä, etteivät miehet enää vajoo jalkoihinne imartelevina ihailijoina, vaan menevät käsikädessä teidän kanssanne, ylpeinä siitä, että voivat jakaa kanssanne ihmisyyden ikuisen oikeuden. Mitä esteitä teille asetettaisiinkaan, niin vallassanne on niiden voittaminen. Teidän vain pitää tahtoa!"

Siinä on ote "Naisoikeuksien julistuksesta".

Vallankumouksen miehet, jotka omalle sukupuolelleen tahtoivat rikkoa kaikki esteet, eivät kuitenkaan vielä voineet kohota siihen käsitykseen, että naisillekin kuuluisi se, mikä heille oli oikein. He jäivät Rousseau'n käsityksen kannattajiksi, että naiset ovat olemassa "ainoastaan miesten hoitamista ja — kiduttamista varten". Lokakuun 25 p:nä 1791 lausui kansalliskokouksen puheenjohtaja naislähetykselle: "Luonto on luonut naiset miesten lohdutukseksi, mutta heidän ei pidä sekaantua yleisiin toimiin".

Mutta vaikka miehet eivät suoneet vallankumousnaisille mitään valtiollisia oikeuksia, katsoivat he kuitenkin mielihyvällä, että nuo naiset taistelupäivinä ottivat suorittaakseen vallankumouksellisia velvollisuuksia. Osa, minkä naiset näissä vallankumouksen taisteluisissa ovat näyttäneet, on tunnettu. —

Ranskan vallankumouksen pyörteestä syntyneet aatteet naisen ja miehen yhtäläisistä oikeuksista levisivät Saksaan ja Englantiin ja löysivät siellä edustajiaan.

Eräs Königsbergin pormestari, Theodor von Hippel kiihtyneenä

Ranskan tapauksista, julkaisi kirjan: "Naisten kansallisista parannuksista". Kirjoituksessaan, joka muuten ilmestyi salanimellä, kääntyi hän Ranskan vallankumouksen "ihmisoikeuksien julistusta" vastaan, koska se ei ottanut huomioon naisia. Hän puolsi naisen yhdenvertaisuutta sillä perusteella, että kaikilla pitää olla samat oikeudet ja että kaikkien, miesten ja naisten, täytyy olla vapaita ja kansalaisia.

Mutta vielä vähemmän kuin vallankumouksellinen Ranska, tarjosi taloudellisesti takapajulla oleva ja feodalinen Saksa maaperää sellaisille aatteille kuin naisten itsenäisyys, joka aate oli niin paljon edellä sen ajasta. Hippelin kirjoitukselle naurettiin kuin jollekin vitsille eikä sillä ollut mitään vaikutusta.

Toisin Engannissa! Täällä oli sellainen valtiollinen maaperä, missä taistelu naisten itsenäisyyden puolesta saattoi kehittyä. Silloin kun ranskalaiset naiset vaativat, että miehet antaisivat heidän yksinomaiseen haltuunsa ne työalat, joita he pitivät "naisten perintönä", että heille jätettäisiin "kehruu ja ompelu", niin oli Englannissa tapahtunut kumous, joka ajoi naiset joukolla kehrutehtaaseen ja tehnyt heidät sen kautta taloudellisen riiston esineeksi. Teollisuuskumous, joka oli johtunut työkooneiston kehityksen, höyryn käytön ja tehtaitten syntymisen kautta, synnytti työväenkysymyksen ja sen ohella teollisuus-naiskysymyksen. Sillä nyt oli satoja tuhansia naisia heitetty teollisuustyöhön tehtaassa ja kotona. Perustus oli siten valmiina, josta voi syntyä työväen- ja sen osana naisliike ja näistä kehittyä naisen vapauttamisaatteet.

Henkinen liike, joka syntyi ai-neellisesta kumouksesta ja seurasi

sitä, sai valtaansa myös Englannin naiset, mihin osaksi myötävaikutivat Ranskan tapahtumat. V. 1792 ilmestyi Lontoossa kirja, jonka otsikko oli "Naisten oikeuksien puolustaminen" ja jonka tekijä oli Mary Wollstonecraft. Tässä kirjassa esitettiin ratkaisevalla tavalla vaatimukset naisen ja miehen tasa-arvoisuudesta. Pontevalla tavalla vaati tekijä oikeutta ihmiskunnan naispuoliskolle. Me emme saa naista nähdä kehittyneempänä — niin selittää hän — niin kauan kuin ei yhteiskunnassa ole suurempaa tasa-arvoisuutta, niin kauan kuin säätyeroitus ei ole hävinnyt ja naiset vapautetut. Naisen täytyy seisoa miehen rinnalla yhdenvertaisena ja vapaana kansalaisena.

Hän vaati tähän tarkoitukseen yhteisen ja samallaisen kasvatuksen molemmille sukupuolille, jolloin rikkaat ja köyhät olisivat samassa arvossa. Hän vaati naisen taloudellista riippumattomuutta miehestään ja erikoisesti, että naisilla olisi vapaa pääsy opintoaloille, ennen kaikkea lääketieteen alalle. Hän kumosi avioliiton. Rakkaus — sanoo hän — oikoo avioliiton ainoa peruste ja kun rakkaus katoaa, täytyy avioliiton purkautua. Hän meni jo niinkin kauas aikanaan, että vaati nuorisolle selitettävän sukupuoliasioita.

Kaksikymmentä vuotta Mary Wollstonecraftin kirjan ilmestymisen jälkeen, ilmestyi Shelley'n "Queen Mab", jossa runoilija, samoin kuin kaikissa muissakin teoksissaan, vaati samoja oikeuksia molemmille sukupuolille.

Ja ennen sitä oli Englannissa koko joukko naisia kirjallisten tuotteittensa kautta saavuttaneet kirjallisessa maailmassa yhdenvertaisuuden miehen rinnalla ja ennen ja tänäkin aikana, jolloin töväki kävi taisteluja, kuvasivat naiset, kuten Charlotte Brontë ja Elizabeth C. Gaskell romaaneissaan tätä kiihkeätä aikaa, joista romaaneista me tätä nykyä saamme selvemmän ja elokkaamman kuvan silloisesta elämästä ja Englannin työväenluokan taisteluista kuin mistään historioitsijain esityksistä.

Samoin kuin kirjallisuudessa, kävi julkisessa elämässäkin. Englannin työväenliike ja naisliike syntyivät itse asiassa yht'aikaa, ne puhkesivat samasta taloudellisesta maaperästä ja siksi toimivat käsi kädessä. Eri suuntien työläiset, jotka toimivat valtiollisella, taloudellisella tai yhteiskunnallisella alalla, puolsivat naisen yhdenvertaisuutta, sillä hän on tehtaassa tullut heidän todelliseksi luokkatoverikseen.

(Jatk.)

EI KANNATA

Kysyt: —

Kuinka sä kärsit vääryyttä,
etkä iske iskua iskusta,
vaan rakkien räkyttää annat?

Tien suorankin sivulla on koiria,
eikä kaikkia kannata potkaista,
enempi maksaa kenkien kannat.

Hijoppi Rotilainen.